השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סו.

חמרא עתיקא. טעמו ניכר בענבים: **חמרא חדתא.** בנותן טעם. וכל היכא דאיתמר נותן טעם ואין טעמו ניכר הוה שיעורא בששים: **אלא דחמרא ואלא דשיכרא.** חד דאיסור וחד דהיתר: **חמירא דחיטי וחמירא דשערי.** חד דחולין וחד דתרומה. ונפלו זה לתוך זה: **וכל מין כמינו כמשהו.** (ג) לקמן(ד) פסקינן דלאו אלא אלא הכי אלא אפילו מין במינו בנותן טעם חוץ מעכל ויין נסך: **אבלין שנים וג' שמות והן מין אחד או מין ג' אסורין ומצטרפין** ה"ג במסכת ערלה. ג' שמות והן מין אחד כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך או מין ג' וג' שמות יש להן אסורין ומצטרפין אם נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו והן של איסור מצטרפין לאוסרה. ואמר חזקיה הכא דקאמר מין ג' וג' שמות להן מצטרפין אע"ג דתלתא מיני נינהו וכשמא נמי לא שוו: **כמיני מתיקה עסקינן.** שכולן טעמן מתוק ומש"ה מצטרפין דטעמן שוה למתק בהן הקדירה: **ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא.** ואע"ג דלא שוו לא בשמא ולא בטעמא קאמר דמצטרפין ודחזקיה ליתא: **אלא שנאמר לגו חמרא.** אלא דאיסור לגו חמרא דהיתר דברי הכל בנותן טעם כדי נפיל לגויה לא הוי דמי ליה לא בריחא ולא בטעמא שאין היין מבטל ריח החומץ עד (ה) שנתרבה לתוכו ולא החומץ מבטל ריח היין משום דרובא ממרא: **אבל חמרא לגו אלא.** משעה שהגיע לאויר הכלי נהפך היין בריחו לריח החומץ וקודם שנתערבו היו שוין בריחן: ריחיה

מבלל דרישא בנותן טעם עסקינן. יש שהיו מפרשים דכל איסור דהוי במשהו לא אמרינן ביה נותן טעם לפגם מותר דהא אין לך טעם בטל יותר ממשהו בתלתא (ד) ה"ה נותן טעם לפגם ומפרש כאן מכלל דבנותן טעם עסקינן דלכך מותר בשאין בהנאתן בנותן טעם לאי במשהו הא אפילו לפגם אסור ראיה מכאן דלא דייק הכא אלא מדתפליג בסיפא בהכי מכלל דרישא בנ"ט דבהכי איירי מתני' ועוד דמשהו מין במינו אין הטעם בטל כלל אפילו בתלתא מין שהטעם שוה אבל לפגם הטעם בטל ובחמץ בפסח לספריס דגרסי במשהו כרב (פסחים דף ב.) אע"ג דשלא במינו אסור במשהו אע"פ שהטעם בטל מ"מ אין לאסור טעם לפגם שלא יהא טפל חמור מן העיקר דשלא במינו אינו אסור אלא אלו אינו אלא אפילו בכל נותן טעם לפגם מותר: **תבלין** של ב' וג' שמות **אסורין ומצטרפין.** פ"ה אם נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו הם של איסור מצטרפין לאוסרה וקשה דלפי' משמע דחדא מלתא היא ולישנא דבריתא משמע דתרי מילי נינהו לכן פירש רש"ב דאסורים דקאמר ר"ל אסורה העיסה או הקדירה בנתינת טעם ומצטרפין בדבר יבש לאסור ואפי' בלא נתינת טעם כגון שנפלו לתוך חולין יש בו מאתים לבטל אחד מן האיסורין אפ"ה לא בטיל עד שיהו בו מאתים מן הסנים ופ"ת אמאי תני תרוייהו אסורים ומצטרפין ליתני מצטרפין לחוד ושפיר שמעינן תרוייהו בין בלא בין בינם וי"ל דאי הוה תני הכי ה"א דר"ש דפליג בסיפא (ה) בתרוייהו פליג בין להצטרף לנותן טעם בקדירה בין להעלות באחד ומאתים מש"ה תני תרוייהו לאשמועינן דר"ש לא פליג בנתינת טעם לקדירה אלא מודה דמצטרפין (ו) (כדחזי') דאע"ג דלא גזרו על תערובת דמאי אפ"ה קאמר (ז) שאני שאור ותבלין דלטעמא עבידי

אחמרא עתיקא בענבי דברי הכל בנותן טעם חמרא חדתא בענבי אביי אמר במשהו ורבא אמר בנותן טעם אביי אמר במשהו בתר טעמא אזלינן אידי ואידי חד טעמא הוא (ב) דהוה ליה מין במינו ומין במינו במשהו ורבא אמר בנותן טעם בתר שמא אזלינן והאי שמא לחוד והאי שמא לחוד וה"ל מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנ"ט תנן יין נסך שנפל ע"ג ענבים כו' קס"ד חמרא חדתא בענבי מאי לאו בנ"ט לא במשהו הא מדקתני סיפא זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם אסור כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר מכלל דבנותן טעם עסקינן ואביי מתניתין בחמרא עתיקא בענבי אלא דחמרא ואלא דשיכרא וחמירא דחיטי וחמירא דשערי אביי אמר בנותן טעם בתר טעמא אזלינן והאי טעמא לחוד והאי טעמא לחוד והוה ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנותן טעם ורבא אמר במשהו בתר שמא אזלינן (ג) והאי אלא מיקרי והאי אלא מיקרי והאי חמירא מיקרי והאי חמירא מיקרי וה"ל מין במינו וכל מין במינו במשהו אמר אביי מנא אמינא לה דבתר טעמא אזלינן דתניא (ו) התבלין ב' וג' שמות והן מין אחד או מין ג' אסורין ומצטרפין ואמר חזקיה הכא במיני מתיקה עסקינן הואיל וראוין למתק בהן את הקדירה אי אמרת בשלמא בתר טעמא אזלינן כולי חד טעמא הוא אלא אי אמרת בתר שמא אזלינן האי שמא לחוד והאי שמא לחוד ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא דתניא רבי יהודה אומר משום רבי מאיר מנין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה שנאמר (ז) לא תאכל כל תועבה (ח) כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל חלא (ט) לגו חמרא דברי הכל בנותן טעם חמרא לגו חלא אביי אמר במשהו ורבא אמר (י) בנותן טעם אביי אמר במשהו

ריחיה

ולא בטלי והא דטעמא לא בטיל לא בעי למימר דלא בטיל כלל אלא דלא בטיל כדין שאר איסורים אבל בטל ולאי שפיר כי יהעינן ולאי דנתבטל הטעם כגון ביורה גדולה: **תבלין** של שנים וג' שמות והם טין א'. פרש"י כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך והם מין ג' וכולן קרוין פלפלין או ג' מיני תבלין כגון פלפל וכמון וקנמון וקשה על זה דבמס' ערלה (פ"ב מ"י) קתני סיפא ר"ש אומר בין ג' שמות והם מין אחד בין ג' מינין והם שם אחד אינם מצטרפין ולפ"ה לפי' דשמות לשון שם ממש בשלמא ג' שמות והם מין ג' משכחת לה כדפי' אלא ג' מינים והם שם אחד היכי משכחת לה כיון דשם ר"ל שם ממש וע"ק דבכל דוכתא הוי פירוש שם איסור כמו השמות הללו (ז) (ולאיסור נשך (נ"מ דף עד)) לכן נראה דשמות דקאמר היינו שם לאיסור כמו לא מן השם הוא זה בסוף פ' הזורק (שבת דף קנ.) גבי יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ה' חטאות וה"פ הכא תבלין של שנים וג' שמות כגון פלפל דבלאים ופלפל דערלה ופלפל דתרומה דתבלת איסורין וכולן מין פלפלין הם או ג' מינים פלפלים וקנמון ושאר מינים וכולם איסור אחד והשתא ניחא דמשכחת שפיר ג' מינים והם שם אחד כגון מאיסור אחד פי' מתרומה או מערלה או מכלאי הכרם וכן משמע בירושלמי דתנן בפ"ב דמס' ערלה התרומה ותרומת מעשר והחלה והבכורים מצטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמ' לר"ש נגרכא דאע"ג דאמר ר"ש אין ג' שמות מצטרפין מודה הכא שכולם שם תרומה משמע בהדיא דשמות היינו איסורין (ז): **ורבא** אמר הא מני ר"מ היא. ופ"ת ת"ל מאי איריא מיני מתיקה דאמר חזקיה אפילו בלא מיני מתיקה נמי מצטרפין משום דכל מה שתיעבתי לך כו' ופרש"י דאה"נ אליבא דרבא ליתא לדחזקיה דמוקי לה במיני מתיקה דוקא וכ"נ דא"כ אין הלכה כחזקיה מדפליג רבא עליה והוא בתראה ובשבת ס"פ ר"ע (דף פט:) משמע שהתלמוד תופס עיקר הא דחזקיה דקא פריך התם והתנן תבלין של ב' וג' שמות כו' ואמר חזקיה במיני מתיקה שנו כאן מדקא פריך תלמודא ממילתיה דחזקיה ש"מ דהלכה כמותו לכן נראה לרבא נמי דמוקי לה כר"מ אימא לחזקיה ואע"ג דאמר ר"מ כל איסורים שבתורה מצטרפין ואפילו בלאו מיני מתיקה משום דדרשי כל מה שתיעבתי לך כו' ה"מ כשהאיסורים בעין ואז ודאי מצטרפין אבל זשה ואלו מזה למייב אפילו אינם שוים במתיקה אבל כשהם מעורבין בתבשיל אינם בעין מי הויא תבלין ב' וג' כו' ומיירי שמתבל בהם בקדירה אפילו ר"מ מודי לחזקיה דדוקא במיני מתיקה מצטרפין כיון שהם שוים למתק הקדירה אבל אם אינם שוים במיני מתיקה לא מצטרפין כיון שאינם שוין בנתינת טעם בקדירה שזה בא למתק וזה בא לחזק: **כל** שתיעבתי לך בו'. ואפילו למ"ד לאו שבכללות אין לוקין עליו ה"מ כגון (ז) עלין ולולבין דמפקי מכל אשר יעשה מגפן היין וכן (ח) מי ומבושל בחמי טבריה דמפקינן מכי אם לגי אם אבל היכא דהאיסור מפורש כל אחד לבדו כגון בכל איסורי דעלמא אי מזיגן (ו) מהכא שמצטרפי לא משכינן ליה לאו שבכללות: **ורבא אמר בנותן טעם** ייחיה חלא **ושעמה חמרא חמרא.** תימה דקשה הלכתא אהלכתא דקי"ל כרבא לגבי אביי וקי"ל (ז) כר' יהושע בן לוי נמי דאמר דרך המוכר פירות (נ"ב דף לו.) דריחיה חלא וטעמא חמרא חלא ור' יוחנן אמר דריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא ורבי יהושע בן לוי אמר חמרא כרבא דהכא ומכאן נראה דמותר לקדש בע"ש על היין שריחו חלא וטעמיה חמרא:

מסורת הש"ס

א) שבת פט: ערלה פ"ב מ"י יל"ל דתנן, ב) [חולין קיד:], ג) [עי' תוס' ד"ה לה. ד"ה נותן], ד) [דף עג: ועמ"ש על זה בתוס' פסחים ב. ד"ה אמר רבא וכו' דרש"י דהכא קאתר דברי בחולין קנ. ד"ה ומי לא], ה) [שבתבערבה. רש"ל], ו) [ל"ל מתחקיק], ז) [חולין ו.], ח) [ל"ל דפרק המקבל קיח.], ט) [ועיין תוס' שבת פט: ד"ה תבלין], י) [בזר לח:], כ) [פסחים מא.], ל) [ל"ל ברבא], מ) [ע"ש הטבר בב"ב ותראה דלמיני מתני משמיה דריב"ל וכו' וכיי דגם ריב"ל ס"ל כר' יוחנן דריחיה חלא וטעמא חמרא ממרא].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מבלל וכו' שלא יהא שפל חבור מעיקר. תמוה לי דנראה מדברים דהיכא דשלא במינו במשהו לאו לאסור גם נותן טעם לפגם דמ"מ הוי כמו משהו אבל היכא דמדין מב"מ במשהו אתיין עלה אין נעל"פ אסור ומש"ה כתבו דבחמץ כיון דהטעם אינו מינו לא חמיר ממינו ונעל"פ מותר. אבל לא זכיתי לסברן דמה הפרש בזה דגם בחמץ במינו במשהו ניחא נעל"פ אסור דמשהו מיהו הוי. לומר דכתבו תוס' מתחלה ועוד דבמשהו מב"מ וכו' וזו ניחא. דשיעור דברים לא לא לאם ניחא נעל"פ הוי במשהו מ"מ הכא דפרקינן ממילא בנעל"פ לאין טעמן שוה לא הוי מין במינו. אבל לרבא דקי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן ל"ש כן דמה שכך דש"ר הפנים אין טעמן שוה מ"מ הא שוה בשמא ואם כן מה תלוק בין היכא דאין בשא"מ במשהו לבין דאין במינו במשהו לענין נותן טעם לפגם ולע"ג: ד"ה ורבא אבר וכו' דהתם איבא לישנא אחרינא. שם איט אלא בדריב"ל דקאמר מתחלה דהוי חלא ולדרומאי גם ריב"ל ס"ל דהוי חמרא אבל ולאי ס"ל דהוי חמרא ולולי דמסתפינא היה נ"ל דצריך למחוק כ"ז וא"ל רק קמה דהתם איכא לישנא אחרינא דדרומאי דריב"ל ס"ל ג"כ חמרא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' חד טעמא הוא דהוה: (ב) שם ואלו חלא מיקרי ואלו חלא. נ"ב נראה דבלשון בני אדם אידי אידי חלא מיקרי ונס אידי ואידי חמירא מיקרי ולא דמי דמבלין של שני שמות דלא מיקרי בחד שמא אלא בלפל אחרי אי בלפל שחור מיקרי: (ג) רש"י ד"ה וכל מין במינו במשהו (לקמן פסקינן וכו' ריין נסך) תא"מ. וי"ב מ"ת והכי הלכתא דכל מין במינו דינו במשהו ונטמא זו זו שהיא ע"פ פר"ת נדפסה בתוך פרש"י בשטות גם יתכן דפרש"י דהכא הוי קודם חוכה מין בהנאת תשיר"ר המתחיל רש"י פסק: (ד) תוס' ד"ה מבלל וכו' יותר ממשהו בתלתא ה"ה נותן טעם לפגם וכו' הלכך מותר וכו' לפגם נמי אסור: (ה) ד"ה מבלין וכו' דפליג בסיפא. נ"ב עיין בדבור הסמוך: (ו) ד"ה כל וכו' אי מזיגן מקרא כהכא דמצטרפי לא: (ז) ד"ה וכהא וכו' וקי"ל נמי כר' יהושע בן לי דאמר:

עין משפט נר מצוה

נב א כ מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה לב סמג לאוין קסח טוש"ע יי"ד סי' קלד סעיף ח:
נג ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע יי"ד סי' לח סעיף ב כהגה ועיין כל זה בכ"מ שם:
ד [מיי' שם הלכה לח]:
נד ה מיי' שם הלכה יד טו וטו"ש בהשגות ובכ"מ:
נה ו מיי' שם הלכ' לה וסמג שם טוש"ע יי"ד סי' קלד סע' י ונזכרב פלפס עוד כפ' ערכי פסחים קט.]:

תורה אור השלם

ז. לא תאכל כל תועבה: דברים יד ג

מוסף רש"י

תבלין ב' וג' שמות. פלפל לבן אחור ואריך, אי אפילו מן ג' מינין וסם (שם אחד) של איסור, אסורין. אם מיבלו בהן את הקדירה, ומצטרפין. לתבלה אם אין בכל אחד כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו (שבת פט:). ואמר חזקיה. הא דקתני מצטרפין, הכא במיני מתיקה עסקינן. שכולן מיני מתיקה קדירה, אבל מין אחר אין מצטרף (שם). כל שתיעבתי לך. כל שאסרתי לך לתעבו ולהתרחק ממנו, הרי הוא בבל תאכל. עולמית, בכל ענינו שהוא (חולין קיד:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com